درس ۱۸: پیوند مقدّس

مفاهیم آموزشی

هدف درس: تبیین معیارهای همسر شایسته و زمان مناسب ازدواج و مشکلات پیش رو

- رسول خدا (ص) می‌فرماید: «در اسلام، هیچ بنایی نزد خدا محبوب‌تر از ازدواج نیست.»
- از ماندگارترین و حساس‌ترین تصمیم‌های زندگی، انتخاب همسر و آغاز زندگی مشترک با اوست.

انتخاب همسر و مسئولیت آینده

- پس از تعیین هدف ازدواج، انتخاب همسر مناسب مطرح می‌شود.
- طبق مقررات اسلامی، رضایت کامل دختر و پسر برای ازدواج ضروری است.

توجه: اگر عقدی به زور انجام گیرد، باطل است و مشروعیت ندارد.

- داشتن قدرت انتخاب، ارزشمند و در عین حال، مسئولیت‌آور است.

برای موفق شدن در این مسئولیت، باید بر شور و احساس جوانی تسلط کامل داشت و با چشم باز، عمل کرد.

امیرالمؤمنین علی (ع) می‌فرماید: «علاقهٔ شدید به چیزی، آدم را کور و کر می‌کند.»

خواستهٔ پیشوایان دین از ما در مورد همسر آینده: مشورت کردن با پدر و مادر برای رسیدن به انتخابی درست.

علّت لزوم مشورت با پدر و مادر:
- به علت علاقه و محبت به فرزند، معمولاً مصلحت و خوشبختی او را در نظر می‌گیرند.
- به علت تجربه و پختگی‌شان، بهتر می‌توانند خصوصیات افراد را دریابند و عاقبت ازدواج را پیش‌بینی کنند.

توجه: پدران و مادران نباید نظر خود را بر فرزندانشان تحمیل کنند و آنها را به ازدواجی ناخواسته بکشانند.

علل ضرورت اجازهٔ پدر برای ازدواج دختران:
- لطافت‌های روحی دختر، آن‌گاه که در فضای محبت و علاقهٔ جنس مخالف قرار می‌گیرد، احتمال نادیده گرفتن برخی واقعیت‌ها را به دنبال دارد.
- ممکن است حیا در دختران، مانع از آن شود که دختر همهٔ ویژگی‌های پسر و سابقهٔ او را بشناسد و با آگاهی کامل تصمیم‌گیری کند.
- در چنین مواقعی، پدر به علت دارا بودن ویژگی‌های روبه‌رو می‌تواند به راهنمایی دختر بپردازد:
  - بر احساسات خود غلبه دارد.
  - دارای تجارب فراوان است.
  - دارای شناخت کامل از جنس مرد است.

معیارهای همسر شایسته

از نظر قرآن کریم، مهم‌ترین معیار همسر شایسته، با ایمان بودن اوست.

معیارهای دیگری که باید مورد توجه قرار گیرند، عبارت‌اند از:

اصالت خانوادگی، پوشش مناسب اسلامی، عدم ارتباط غیرشرعی با جنس مخالف، صداقت با همسر، اخلاق خوب و خوش‌رویی، انجام عبادات (به‌خصوص نماز)، عاقل و فهیم بودن، سلامت جسمی و روانی و ...

راه‌های شناخت همسر

تحقیق دربارهٔ همسر آینده را نباید با معاشرت‌هایی که منشأ آن تنها هوس‌های زودگذر است، اشتباه کرد.

- این‌گونه معاشرت‌ها، هرچند با عنوان‌هایی مانند شناخت روحیهٔ همسر و امتحان او باشد، نتیجه‌بخش نیست و آثار زیانبار دیگری دارد.

علت نتیجه‌بخش نبودن معاشرت‌های دختر و پسر:
- پنهان کردن شخصیت خود به علت غلبهٔ احساسات بر آنها
- اصرار هر دو طرف برای بهتر نشان دادن خود جهت محبوب واقع شدن

- معمولاً هم بیشتر این معاشرت‌ها به سستی رابطه و جدایی می‌انجامند.

راه‌های شناخت همسر مناسب:
۱- تحقیق دربارهٔ خانوادهٔ همسر و موقعیت اعضای خانواده در محل زندگی و محل کار
۲- شناخت دوستان همسر و کسانی که او با آنها معاشرت بیشتری دارد
۳- تحقیق دربارهٔ روحیات و خُلقیات همسر در محیط کار یا محل تحصیل
۴- معاشرت خانواده‌های دو طرف با یکدیگر و بهره بردن از تجارب پدر و مادر در این معاشرت‌ها
۵- مشورت با افراد قابل اعتماد و کاردان
۶- گفت‌وگو با یکدیگر در جلسات حضوری و طرح نظرات و دیدگاه‌ها درباره موضوعات مختلف

@KonkurVIPBook

بهتر است مسیر شناخت همسر با مشارکت پدر و مادر طی شود.

زمان ازدواج

آمادگی برای ازدواج، نیازمند دو بلوغ است:

انواع بلوغ برای آمادگی ازدواج:
- بلوغ جنسی
- بلوغ عقلی و فکری (با رسیدن آن، جوان در می‌یابد که باید برای آینده‌اش برنامه‌ریزی کند.)

✪ نشانه‌های بلوغ عقلی:
- توجه به داشتن شغل و پیدا کردن کار
- فکر کردن دربارهٔ ویژگی‌های همسر
- تنظیم خرج و هزینهٔ خود
- دوری از بی‌برنامه‌بودن

توجه: نباید فاصلهٔ میان بلوغ جنسی و عقلی با زمان ازدواج زیاد شود و تشکیل خانواده به تأخیر افتد.

پیشوایان ما همواره دختران و پسران را به ازدواج تشویق و ترغیب کرده و از پدران و مادران خواسته‌اند که با کنار گذاشتن رسوم غلط، شرایط لازم را برای آنان فراهم کنند.

آثار پندارهای باطل پدر و مادر:
- فرزندان خود را به گناه می‌کشانند.
- جامعه را گرفتار آسیب می‌سازند.

نیمی از دین‌داری انسان با ازدواج، حفظ و نگهداری می‌شود.

امام صادق (ع) می‌فرمایند: «دو رکعت نماز شخص متأهل، برتر از هفتاد رکعت نمازی است که شخص مجرد می‌خواند.»

ازدواج برای رفع نیازهای طبیعی و پاسخگویی به قانون خلقت انجام می‌شود و شایسته است که به این نیازهای طبیعی در «زمان مناسب» و به «شیوهٔ صحیح» پاسخ دهیم.

✪ فواید ازدواج در زمان مناسب:
- شادابی
- سلامت جسمی و روحی
- رشد طبیعی
- احساس رضایت درونی
- کاهش فشار جنسی
- سلامت اخلاقی جامعه

✪ مضرات تأخیر در ازدواج:
- افزایش فشارهای روحی و روانی
- روابط نامشروع
- آسیب‌های اجتماعی

مضرات پاسخ‌دهی به نیازهای جنسی به «شیوهٔ ناصحیح»:
- پژمرده شدن روح و روان فرد و شکسته شدن شخصیت او
- افراط در گناه برای فرار از این پژمردگی
- شدت یافتن بی‌قراری او

توجه: دین اسلام به همهٔ نیازهای انسان (فطری، اخلاقی، معنوی، غریزی و جسمی) توجه کرده است.

مشکلات پیش روی جوانان در ازدواج:
۱- هزینهٔ بالای مسکن
۲- هزینه‌های ازدواج و تأمین خانواده
۳- طولانی شدن زمان تحصیلات دانشگاهی و مدت خدمت سربازی
۴- توقّعات غیرضروری ناشی از برخی آداب و رسوم غلط
۵- رقابت‌های نابجای خانوادگی
۶- الگو قرار ندادن روش پیشوایان دین و بی‌توجهی به راهنمایی‌های آنان

توجه: تدبیر پدران و مادران و کاستن دختران و پسران از توقّعات خود، می‌تواند بسیاری از مشکلات را از میان بردارد و شرایط ازدواج آسان را فراهم کند.

@KonkurVIPBook

سؤال متن ۲۲۲

به راستی، همسر مناسب و دلخواه، چه ویژگی‌هایی دارد؟ معیارهای همسر مناسب عبارت‌اند از: ایمان، اصالت خانوادگی، پوشش مناسب اسلامی، عدم ارتباط قبلی با جنس مخالف، صداقت با همسر، اخلاق خوب و خوش‌رویی، انجام عبادات به خصوص نماز، عاقل و فهیم بودن، سلامت جسمی و روانی، قناعت در زندگی، کسب و کار حلال، زیبایی و مورد پسند بودن، داشتن دوستان درستکار و سالم

زمان مناسب ازدواج چه هنگامی است؟ وقت مناسب برای ازدواج زمانی است که انسان به بلوغ جنسی و بلوغ عقلی (فکری) رسیده باشد.

چه موانعی در مسیر ازدواج وجود دارد و چگونه می‌توان از آنها عبور کرد؟ هزینهٔ بالای مسکن، هزینه‌های ازدواج و تأمین خانواده، طولانی شدن زمان تحصیلات دانشگاهی و مدت خدمت سربازی برای پسران، توقّعات غیرضروری که بر اثر برخی آداب و رسوم غلط بر خانواده تحمیل می‌شود، رقابت‌های نابجای خانوادگی، الگو قرار ندادن روش پیشوایان دین و بی‌توجهی به راهنمایی‌های آنان.

راه‌های حلّ این مشکلات: کاهش هزینه‌های بالای مسکن، حذف هزینه‌های ازدواج ناشی از رسوم غلط و دوری از چشم و هم‌چشمی، کاهش زمان تحصیلات دانشگاهی و مدت خدمت سربازی و در عین حال قبول هزینه‌های زندگی دختر و پسر توسط خانوادهٔ دو طرف در این دوران، کم کردن توقعات دختر و پسر و خانواده‌های هر دو، پرهیز از رقابت‌های خانوادگی مثلاً در تعیین مهریه و ... ، الگو و اسوه قراردادن پیشوایان دین و توجه به دستورات آنها در امر ازدواج

فعالیت کلاسی ۲۲۴

در جدول بالا ....

ردیف	معیارها	ردیف	معیارها
۹	اصالت خانوادگی	۴	عاقل و فهیم بودن
۷	پوشش مناسب اسلامی	۳	سلامت جسمی و روانی
۱۱	عدم ارتباط غیرشرعی با جنس مخالف	۸	قناعت در زندگی
۶	صداقت با همسر	۵	کسب و کار حلال
۱	اخلاق خوب و خوش‌رویی	۱۰	زیبایی و مورد پسند بودن
۲	انجام عبادات، به‌خصوص نماز	۱۲	داشتن دوستان درستکار و سالم

۱- نخستین معیار، اخلاق خوب و خوش‌رویی است؛ زیرا زن و شوهر بیشترین معاشرت را با یکدیگر دارند.

۲- پس از اخلاق، پایبندی به انجام عبادات، به‌خصوص نماز از شرایط مهم انتخاب همسر است، زیرا کسی که به پیمان خدا پایبند باشد، می‌تواند در زندگی هم به عهد و پیمان زندگی مشترک، پایبند باشد.

۳- سلامت جسمی و روانی سبب تحکیم خانواده می‌شود و از سرد شدن روابط و از هم گسیختن پیوندها جلوگیری می‌کند.

۴- پس از سلامت جسمی و روانی، کسانی که از بهرهٔ عقلی برخوردار باشند می‌توانند با تدبیر امور زندگی را سپری نمایند.

۵- پس از عقل، کسب روزی حلال برای زندگی آبرومند و پرورش فرزندان بسیار حائز اهمیت است.

۶- پس از کسب روزی حلال، مسئلهٔ صداقت با همسر می‌تواند باعث انس میان زن و شوهر گردد.

۷- پس از صداقت با همسر، رعایت حجاب و پوشش مناسب برای هر دو باعث امنیت پایدار خانواده خواهد شد.

۸- پس از پوشش مناسب اسلامی، مسئلهٔ قناعت زمینهٔ رشد مادّی و اخلاقی خانواده را فراهم می‌کند.

۹- پس از قناعت در زندگی، یکی از عواملی که می‌تواند مشکلات را با مشورت بزرگان فامیل حل کند، مسئلهٔ اصالت خانوادگی طرفین است.

۱۰- زیبایی و مورد پسند بودن پس از اصالت خانوادگی، می‌تواند عاملی برای جذب زن و شوهر باشد؛ زیرا زیبایی‌دوستی یکی از ویژگی‌های فطری انسان است.

۱۱- در مرحلهٔ بعد، عدم ارتباط غیرشرعی با جنس مخالف باعث استحکام بقای زندگی زن و شوهر و معنویت بیشتر میان آن دو خواهد گردید.

۱۲- و آخرین اولویت از میان معیارهای ذکر شده، داشتن دوستان درستکار و سالم است؛ چرا که دوستان ناسالم می‌توانند سبب از هم پاشیدن خانواده‌ها شوند.

بررسی کنید ۲۲۵

هر یک از ... ؟

۱- با توجه به آنکه همسر آینده در خانواده رشد کرده و تربیت می‌شود و از خصلت‌های آنان بهره می‌گیرد، با تحقیق دربارهٔ خانواده می‌توان به ویژگی‌های او و اعضای خانواده‌اش پی برد. ۲ و ۳- محیط کار و دوستان وی نیز می‌تواند در شناخت بهتر او یاری‌مان کند؛ چرا که رفتار فرد در محل کار و نحوهٔ انتخاب دوستانش می‌تواند بیانگر شخصیت و ویژگی‌های روحی و روانی شخص باشد. ۴- با معاشرت خانواده‌ها، خانواده دو طرف با یکدیگر آشنا می‌شوند و نوع معاشرت هر کدام از اعضای خانواده، حکایت‌کنندهٔ خصلت و روش و علائق آنهاست و پدر و مادر، با تجربه‌ای که دارند می‌توانند ارزیابی کنند. ۵- در این میان، مشورت با افراد قابل اعتماد و کاردان منجر به آن می‌شود که در صورت ازدواج، ازدواج موفق بوده و خوشبختی حاصل شود. ۶- گفتگوهای دو جانبهٔ دختر و پسر و ابراز نظرات و دیدگاه‌ها باعث شناخت بیشتر و بهتر دو طرف از همدیگر می‌شود، تا دختر و پسر بتوانند با درک متقابل، انتخاب درستی داشته باشند.

راه حل ۲۲۷

با توجه به ...؟

۱- مسئولان جامعه	۲- پدر و مادرها	۳- دختران و پسران
ـ تهیهٔ مسکن مناسب ـ ایجاد اشتغال پایدار ـ افزایش وام ازدواج و آسان نمودن دریافت وام	ـ قبول هزینه‌های زندگی دختر و پسر در مدت دانشگاه یا سربازی پسر ـ حذف آداب و رسوم غلط ـ الگو قرار دادن روش پیشوایان دین	ـ کسب آمادگی‌های لازم از طرف دختر و پسر ـ حفظ عفاف و پاکدامنی ـ شروع زندگی ساده به دور از تجملات زائد

پیشنهاد ۲۳۰

مراسم عروسی، آغاز ... .

۱- کدام‌یک از برنامه‌های این مراسم، با احکام و دستورات الهی هماهنگ بوده است؟ مراسم خواستگاری، مراسم عقد، ولیمهٔ عروسی، مهریهٔ مناسب

۲- کدام‌یک از برنامه‌های آن، با احکام و دستورات الهی هماهنگ نبوده است؟ عروسی پرخرج، مراسم حنابندان، مراسم دیدن جهیزیه، خرید کادوهای گران‌قیمت برای عروس و داماد و ...

۳- به نظر شما کدام‌یک از هزینه‌های مراسم، قابل چشم‌پوشی و صرفه‌جویی می‌باشد؟ مهریه و خرید جهیزیهٔ سنگین، شیربها، مراسم حنابندان، کاهش زمان عقد تا عروسی و طبیعتاً کم شدن هزینه‌های جانبی ازدواج مانند کادو و ... .

ارزشیابی مستمر

الف) احادیث: (۱ نمره)

۱ **براساس سخن حضرت علی (ع): «حُبُّ الشَّیءِ یُعمی و یُصِمُّ» نتیجهٔ علاقهٔ شدید، چیست؟**

۲ **امام صادق (ع) دو رکعت نماز شخص متأهل را معادل چه چیزی می‌داند؟**

ب) درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخّص کنید. (۰/۵)

۳ **پیشوایان دین از ما خواسته‌اند که در مورد همسرآینده با دوستان و آشنایان مشورت کنیم.** ☐ درست ☐ نادرست

۴ **دین اسلام به همهٔ نیازها و خواسته‌های انسان توجه کرده است.** ☐ درست ☐ نادرست

ج) جمله‌های زیر را با کلمه‌ها یا عبارت‌های مناسب کامل کنید. (۰/۵)

۵ **براساس مقررات اسلامی، رضایت کامل دختر و پسر برای ازدواج ضروری است و اگر عقدی به زور انجام بگیرد، ..... است.**

۶ **برای موفق شدن در مسئولیت‌های آینده، باید بر شور و احساس جوانی ..... داشت.**

د) گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید. (۱)

۷ ✪ **از نظر قرآن کریم، مهم‌ترین معیار همسر شایسته کدام‌یک از گزینه‌های زیر است؟**

الف) اصالت خانوادگی ب) باایمان بودن ج) عاقل و فهیم بودن د) اخلاق خوب و خوش‌رویی

۸ **با رسیدن کدام بلوغ، جوان در می‌یابد که باید زندگی را بسیار جدی بگیرد و برای آینده‌اش برنامه‌ریزی کند؟**

(زابل ـ مدرسهٔ رضوان ـ خرداد ۹۷ با اندکی تغییر)

الف) بلوغ عاطفی و عقلی ب) بلوغ عقلی و جنسی ج) بلوغ جنسی د) بلوغ عقلی

هـ) به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

۹ **چرا اجازهٔ پدر در ازدواج دختران ضروری است؟ (۲)**

۱۰ ✪ **راه‌های شناخت کسی که تصمیم به ازدواج با او داریم را بنویسید. (دو مورد) (۱)**

۱۱ **نتایج ازدواج در زمان و موقعیت مناسب و نامناسب را با یکدیگر مقایسه کنید. (۲)**

(چهارمحال و بختیاری ـ مدرسهٔ شاهد لردگان ـ خرداد ۹۸ با اندکی تغییر)

۱ علاقهٔ شدید به چیزی، آدم را کور و کر می‌کند. (۰/۵) ۲ برتر از هفتاد رکعت نماز شخص مجرد (۰/۵) ۳ نادرست (۰/۲۵) ۴ درست (۰/۲۵) ۵ باطل (۰/۲۵) ۶ تسلط کامل (۰/۲۵) ۷ گزینهٔ «ب» (۰/۵) ۸ گزینهٔ «د» (۰/۵) ۹ لطافت‌های روحی دختر، آن‌گاه که در فضای محبت و علاقهٔ جنس مخالف قرار می‌گیرد، احتمال نادیده گرفتن برخی واقعیت‌ها و کاستی‌ها را به دنبال دارد، علاوه بر این، حیا و عزّت نفس قوی دختر مانع از آن می‌شود که همهٔ ویژگی‌های پسر و سابقهٔ او را بشناسد و با آگاهی کامل تصمیم‌گیری کند. (۱) در چنین مواقعی، پدر که بر احساسات خود غلبه دارد و نیز تجارب فراوان و شناخت کامل از جنس مرد دارد، می‌تواند همانند باغبانی دلسوز و کاردان از گل لطیف و ظریف خویش مراقبت کند و به راهنمایی او بپردازد. (۱) ۱۰ ۱- تحقیق دربارهٔ خانوادهٔ همسر و موقعیت اعضای خانواده درمحل زندگی و محل کار (۰/۵)، ۲- شناخت دوستان همسر و کسانی که او با آنها معاشرت بیشتری دارد. (۰/۵) ۱۱ ازدواج در زمان مناسب ← شادابی، سلامت جسمی و روحی، رشد طبیعی، احساس رضایت درونی، کاهش فشار جنسی و سلامت اخلاقی جامعه (۱)؛ ازدواج در زمان نامناسب ← افزایش فشارهای روحی و روانی، روابط نامشروع و آسیب‌های اجتماعی (۱)